

РЕШЕНИЕ

№ 1575

гр. София, 11.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 21 състав, в публично заседание на 08.02.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елена Попова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **4885** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 - 285 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба, озаглавена "жалба" до Административен съд - София град, от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в СЦЗ, срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 20 000 лв., законната лихва и разходи по делото, за това, че на 22.05.2023г. дежурният служител на СЦЗ не е разрешил на Е. М. да бъде изведен на задължителна разходка 1 час на открито на въздух. В исковата молба се твърди, че е претърпял психически и физически тормоз. В жалбата/искова молба са посочени меродавните основания според ищеца, а именно- чл.7, 10,26 от МПГПП, чл.1, 4, 20, 21, 35 от ХОПЕС, чл. 1, 3, 14, 17 и 18 ЕКПЗЧ, чл.18, 20 и 67 от ДФЕС, чл. 2,3, 4, 5 и 6 от ДЕС.

Ищецът в съдебно заседание твърди, че по делото по безспорен и категоричен начин е доказано, че ответникът ГДИН „не го е пуснал едни час на каре“, тъй като е бил на дело, с цел да му вреди, изтезава и тормози, като по този начин му е нарушил правата по ЕКПЧОС и други международни актове и го е дискриминирал. Моли ответникът да бъде осъден по предявения иск, който е доказан по основание и размер от всички доказателства по делото. Процесуалният представител на ищеца моли да бъде уважен

предявения от ищеца иск като доказан по основание и размер, като счита, съдията за предубеден по делото.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, в представените писмени бележки поддържа, че исковата молба е допустима, но неоснователна, тъй като не се установяват незаконосъобразни действия или бездействия на администрацията на ГДИН, поради което моли да бъде отхвърлена. Посочва, че действително на датата, посочена в исковата молба, чрез преглеждане на записи от видеокамерите, се установява, че ищецът Е. М. не е ползвал престоя си на открито, но поради причина, че него ден е бил конвоиран по две дела в СРС и след завръщането си в затвора не е положел да се ползва от това си право, въпреки възможностите за това. Посочва, че е в тежест на ищеца да докаже, че с молба е поискал да му бъде осигурен престой на открито, като обръща внимание, че дори формално да се докаже бездействие, то не би могло да бъде определено като такова по смисъла на чл.3 от ЗИНЗС, тъй като инцидентен и еднокатен акт не е обстоятелство, което уронва човешкото достойнство или което поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Отделно от това в становище, приложено по делото, се посочва, че във времето на прибирането на Е. М. от двете дела в СРС, по график за провеждане на престой на открито са били лишени от свобода, които по закон не бива да се засичат помежду си. Изложени са твърдения, че графикът за престой на Е. М. е определен на 1 час и 30 минути, като по този начин той е бил компенсиран с 30 минути повече от законоустановения минимум от 1 час в предходните и следващите дни. В писмените бележки е посочено, че негодите и страданията, доколкото лицето твърди, че ги е преживяло, в конкретния случай не надминават отвън неизбежната им степен, свързана с изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“. Предвид изложеното моли съдът да постанови решение, с което да отхвърли исковата молба, като претендира юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура /СГП/ дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска и предлага той да бъде отхвърлен.

Административен Съд С. - град, I отделение, 21-ви състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразените становища на страните и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира от фактическа страна следното:

Не се спори по делото, че ищецът - Е. Д. М., [ЕГН] изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място] към датата на твърдяното от него нарушение-22.05.2023г.

Съгласно протокол №36/05.05.2020г., в сила и към 22.05.2023г., на основание чл.35 ал.1 от ППЗИНЗС Е. Д. М., осъден на 17 години и 6 месеца „лишаване от свобода“ за престъпление по чл. 199, ал. 2, т. 3 от НК, е разпределен от 11-та в 5-та група /група за осъдени лица/ в Затвора С. /л.42/.

Видно от приложения по делото /л.20 и сл./ график за провеждане престоя на открито корпуса на затвора [населено място], е предвиден престой на открито-1 каре

за времето от 9.10 часа до 10.40 часа за V-та група.

На 22.05.2023г. в периода от 09.00 часа до 10.40 часа, когато по график престой на открито са V-та група, лишеният от свобода Е. Д. М. не присъства на престоя на открито, видно от камерите за престоя на открито /л.22/.

На 22.05.2023г. Е. Д. М. е бил конвоиран до Софийски районен съд по две дела-г.д.№3306/2022г. по описа на СРС, 169 състав, насрочено за 22.05.2023г от 10.00 часа и по чх №3392/2022г. по описа на СРС, 132 състав, насрочено за 22.05.2023г. от 13.30 часа /л.27-28/.

След конвоирането на Е. М. обратно от СРС в Затвора-гр. С. на 22.05.2023г. към 14.30-15.00 часа, Е. М. е казал на мл. инсп. К. П. П., че „отива да си почива и евентуално, ако може да проведе престой на открито“. Във връзка със заявеното от лишения от свобода е създадена организация за провеждане на престой на открито при наличие на възможност. Младши инспектор К. П. П., постови на пост 18, е позвънил на колегите си мл. инспектор С. С. Г., постови на пост 25, и мл. инспектор Ю. М., постови на пост 25, със запитване дали има възможност лишения от свобода Е. М. да проведе престой на открито извън утвърдения график на групата. Младши инспектор С. Г. отговорил на колегата си К. П., че има свободно каре и, че Е. М. може да проведе престой на открито. Мл. инспектор К. П. уведомил Е. М., че има възможност да ползва престой на открито, но лишеният от свобода заявил, че не желае. След отказа на Е. М., мл. инспектор К. П. върнал обаждане и уведомил колегата си мл. инсп. С. Г., че лишеният от свобода Е. М. се е отказал от престой на открито.

Съгласно показанията на разпитаните по искане на ищеца свидетели лишените от свобода в Затвора [населено място] –св. Е. Д. П. и св. М. Г. Ц., ищецът Е. Д. М. след като се върнал от двете дела от СРС на 22.05.2023г. и му било отказано „каре“ извън графика, той бил силно тревожен, спрял да се храни, станал необщителен, като и двамата свидетели твърдят, че винаги ищецът се ползвал от възможността си за престой на открито, по време на което тренирал.

Горепосочената фактическа обстановка съдът установи въз основа на събраните в хода на административното производство доказателства, а именно: протокол №36/05.05.2020г., в сила и към 22.05.2023г., на основание чл.35 ал.1 от ППЗИНЗС, график за провеждане престоя на открито корпуса на затвора [населено място], справка за конвоираните лишени от свобода лица на 22.05.2023г., докладни записки от мл. инспектор К. П., мл. инспектор С. С. Г. и мл. инспектор Ю. М., инсп. Д. К., както и разпитани в хода на съдебното заседание свидетели по искане на ищеца- лишените от свобода в Затвора [населено място] –св. Е. Д. П. и св. М. Г. Ц..

Съдът кредитира представените по делото писмени доказателства, като по отношение на показанията на разпитаните в хода на съдебното производство свидетели съдът съобразява тяхното съдържание и съответствие с останалите доказателства по делото. В тази връзка съдът отбелязва, че показанията на двамата свидетели противоречат на всички останали доказателства по делото, като от друга страна, в хода на проведеното

производство не са ангажирани други доказателства, от страна на ищеца в подкрепа на изложеното в показанията на двамата свидетели. Ето защо съдът цени показанията на двамата свидетели със засилена критичност. Други доказателства от значение за предмета на спора по делото не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че на 22.05.2023г. е изведено от затвора за участие в съдебни заседания в СРС. По тази причина пропуснал престоя на открито за деня и желанието му да се ползва от това свое право по друго време не е удовлетворено, в резултат на което е претърпяло неимуществени вреди, изразяващи се в неблагоприятни вътрешни изживявания.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 от АПК, вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията“.

Материалноправна уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал.1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и установява забраната осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС и 3) причинна връзка между нарушението на чл.3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният ѝ характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение.Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, че осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и

психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Задълженията на ответника във връзка с осигуряване на благоприятни условия при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” от осъдените лица са уредени нормативно в ЗИНЗС и Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ППЗИНЗС/.

На правото на лишените от свобода на престой на открито не по-малко от един час на ден /чл.86, ал.1, т.1 ЗИНЗС/ съответства задължението на затворническата администрация да осигури такъв. Това е сторено от началника на Затвора С. чрез утвърждаване на график за провеждане престоя на открито корпуса на затвора [населено място]. /л.20 от делото/.

Предпоставките за прекратяване/отмяна на престоя на открито са дадени в чл.71, ал.7 ППЗИТНС – извършва се по преценка на медицински специалист, дежурен главен надзирател или дежурен командир на отделението при неблагоприятни атмосферни условия и вредни за здравето на лишените от свобода и служителите условия. Предвидено е в тези случаи по възможност времето за престой на открито да се компенсира през следващите дни. Данните по делото не насочват към някоя от изброените предпоставки.

Не е спорно и се установява от докладните записки на стр.23-26 от делото, че на цитираната дата Е. М. не е ползвал престой на открито, който според утвърдения от началника на затвора график е с времетраене от 09,10 ч. до 10,40 часа, по време на което Е. М. е конвоиран за две съдебни заседания в СРС от 10.00 часа и от 13.30 часа. В този смисъл по делото безспорно е установено, както че Е. М. на 22.05.2022 не ползвал правото на престой на открито, така и причината за това-участието му в съдебни заседания в СРС в периода /между 10,00 ч. и 14,30 ч./, когато по график групата, към която си числи ищещът, провежда такъв. Следователно правото на Е. М. по чл.86, ал.1, т.1 ЗИНЗС не е реализирано на 22.05.2023г. не поради бездействие на затворническата администрация, а поради избора му да участва лично в заседанията на СРС. Следва да се отбележи, че съществуващата законова уредба на правото на престой на открито не предвижда задължение за затворническата администрация да осигури такъв престой допълнително на изтърпяващите наказание лишаване от свобода, при пропускане от тяхна страна на престоя им на открито по утвърдения график на затвора. Същественото в случая е задължението на затворническата администрация да осигурят право на престой на открито, което в случая е изпълнено от страна на Затвора [населено място] с изготвяне на графика за престой на открито и действителното провеждане на такъв на посочената дата.

Съдът приема, че в конкретния случай са недоказани елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл. 284-285, вр. чл.3, ал. 1 и ал. 2 от

ЗИНЗС.Съвкупната преценка на събраните по делото доказателства не установява виновно нарушение на визираната релевантна норма на чл. 71 от ППЗИНЗС. Липсва първата предпоставка за реализиране на отговорността на държавата. Презумпцията относно неимуществените се прилага само в случай, че се установи нарушение от страна на администрацията, изразяващо се на плоскостта на случая в лишаване на лишен от свобода от полагащо му се право, каквото нарушение, по изложените съображения, в процесния случай липсва. Искът се явява изцяло неоснователен и следва да бъде отхвърлен. В този смисъл е и съдебната практика- Решение на АССГ, VII касационен състав №59/06.01.2021г. по адм. дело №9331/2020г. по описа на АССГ.

Дори по делото да се приеме извода за противоположно фактическо бездействие на ответника по чл.86, ал.1, т.1 ЗИНЗС и при прилагане на презумпцията за настъпване на вреди по чл.284, ал.5 ЗИНЗС, съдът приема следното:

ЗИНЗС забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и задължава Държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - тяхното здравословно и физическо състояние да бъдат адекватно гарантирани. В случая не може да се приеме за установено неизпълнение на законови задължения, вследствие на което да са претърпени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението. На 22.05.2023г. Е. М. е пропуснал престой на открито, защото не се е намирал в затвора във времето на провеждането му за групата, към която той се числи. Касае се за инцидентен случай, в които престоят на открито не е могъл да бъде проведен, но не поради незаконосъобразното поведение на затворническата администрация. Понесените от ищеца ограничения при пребиваването му в затвора, предвид и неговата възраст и липса на данни за влошено здравословно състояние, не са достигнали онази степен на суровост и унижително третиране, че да предизвикат сериозни физически и психически последици в личната му сфера, които да подлежат на обезщетяване - решение на ЕСПЧ по делото "Г. срещу България" от 15.12.2005г., в което е прието, че "спорното отношение не достига изискваната минимална тежест, за да попадне в приложното поле на въпросната разпоредба, предвид относително кратката му продължителност".

Не се констатират нарушения на нормите на правото на Европейския съюз и в частност – ХОПЕС, на които ищецът в хода на съдебното производство се позовава изцяло бланкетно. Ограниченията и неудобствата, които в случая лишения от свобода търпи са пряко следствие от наказанието, наложено му с влязла в сила присъда, а не са в следствие на незачитане на закона от страна на затворническата администрация, поради което не установява нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС и конкретно във връзка с правото му на престой на открито.

По отношение на твърденията за дискриминация, направени в съдебно заведение, следва да бъде посочено, че същите са неотнормирани към

предмета на делото, с което е сезиран настоящия съд. За ищеца съществува възможност за депозиране на жалба до Комисия за защита от дискриминацията, с която да образува отделно производство, с което евентуално да се установи дали е дискриминация.

При този изход на делото и направеното своевременно искане за присъждане на разноски от ответната страна, жалбоподателят следва да бъде осъден да заплати на ответната страна юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лева, който размер е съобразен с разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК във връзка с чл. 37, ал. 1 от Закона за правната помощ и чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ във вр. с чл. 144 от АПК.

Воден от горното и на основание чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, Административен съд-София-град, Първо отделение, 21-ви състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ изцяло като неоснователен и недоказан иска на Е. Д. М., [ЕГН], намиращ се Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 20 000 лева, законната лихва и разходи по делото, причинени от незаконосъобразно бездействие на служители при ответника да осигурят на ищеца престой на открито на 22.05.2023г.

ОСЪЖДА Е. Д. М., ЕГН [ЕГН] да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ сумата от 100 /сто/лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: